

Fiche 15: Leerpaden

Wat? ¹

Een leerpad is een opeenvolging van stappen om tot bepaalde kennis te komen. Het aangeboden leertraject kan lesmateriaal, oefenopdrachten, discussies, (peer)evaluaties en nog vele andere activiteiten omvatten die de student zelfstandig en op eigen tempo kan doorlopen. De student doorloopt deze leerpaden voornamelijk buiten de lesuren aangezien leerpaden vooral ingezet worden als aanvulling op (of zelfs ter vervanging van) een hoorcollege. Een leerpad kan zowel deel uitmaken van de evaluatie als vrijblijvend aangeboden worden aan de student.

Leerpaden kunnen via verschillende kanalen aangeboden worden aan de student. De meest efficiënte wijze binnen hoger onderwijs is het inbedden van de leerpaden in de elektronische leeromgeving van de hogeronderwijsinstelling (zie ook fiche 17: de elektronische leeromgeving).

Waarom en voor wie? ^{3, 4}

De kracht van het invullen van een zelfstandig online studietraject door middel van een leerpad ligt in het gecombineerd aanbieden van een variëteit aan mogelijkheden voor zowel instructie, interactie als toetsing van kennis. Het gebruik van leerpaden heeft diverse voordelen en kan bovendien ook differentiatie faciliteren:

- **Welbevinden en begrip** | Het doorlopen van leerpaden resulteert in meer betrokkenheid en welbevinden van de student en een stijgend begrip van de inhoud.

- **Flexibiliteit** | Leerpaden verhogen de flexibiliteit van het leren, de student kan ze plaats- en tijdsafhankelijk doorlopen. Voor dat studenten minder de nood ervaren om zich individueel te profileren als 'student met een functiebeperking', wat angst- en stressgevoelens gerelateerd aan discriminatie en afwijzing kan verlagen.
- **Inzicht** | De vooruitgang en resultaten worden gestructureerd bewaard. Zowel de student als de lesgever krijgen inzicht in het leerproces en het begripsniveau van de student.
- **Statistieken** | De lesgever kan statistieken raadplegen van iedere student zoals bijvoorbeeld de vordering in het leerpad, de score (indien van toepassing), het aantal pogingen om tot een correct resultaat te komen, de verlopen tijd om (een onderdeel van het) leerpad af te werken.
- **Differentiatie** | Leerpaden kunnen aan individuele studenten toegewezen worden, dit maakt differentiatie mogelijk. Daarnaast zijn ook adaptieve leerpaden mogelijk. Inhoud kan op individuele basis vrijgegeven worden op basis van verworven competenties.

Tips & tricks ^{1, 2, 3}

Randvoorwaarden

- **Vorbereiding** | Zorg voor een goede voorbereiding: hoe wil je het leerpad inzetten, wat wil je ermee bereiken, welke onderwerpen zijn geschikt.
- **Structuur** | Hanteer een duidelijke structuur en bewaar het overzicht door indien nodig categorieën en opeenvolgende stappen te gebruiken. **Taal** | Gebruik duidelijke en heldere taal.

- **Omkadering** | Specifieer de omkadering van het leerpad (inhoud, voor wie, deadline, doelstelling, hoe te doorlopen, beschikbare tijd, eventuele scoretoekenning, etc.).
- **Wijze van doorlopen** | Bepaal hoe de student het leerpad dient te doorlopen. De lesgever kan er zelf voor kiezen om de volgorde van de aangeboden leeractiviteiten al dan niet af te dwingen. Daarbij moet de student eerst een bepaalde stap goed afwerken alvorens aan een daaropvolgende activiteit te kunnen starten.
- **Afwisseling in werkvorm** | Motiveer studenten door gestructureerde afwisseling te voorzien in instructie, interactie en toetsing.

Opmaak en toegankelijkheid

- **Taalgebruik** | Hanteer een laagdrempelig taalgebruik.
- **Lay-out** | Hanteer een consistente lay-out en format.
- **Contrast** | Zorg voor voldoende contrast tussen achtergrond en tekst.
- **Duidelijkheid** | Vermijd gescande afbeeldingen of teksten.
- **Alt-tekst** | Voeg steeds een alt-tekst toe aan afbeeldingen, schema's, tabellen, grafieken, etc.
- **Ondertiteling en transcriptie** | Voorzie video- en audiofragmenten van ondertiteling en voeg een korte transcriptie van de hoofdlijnen toe.
- **Hyperlinks** | Geef hyperlinks een betekenisvolle beschrijving.
- **Informatieoverdracht** | Zorg ervoor dat tekstopmaak (vorm, kleur en opmaak) niet de enige manier is om informatie over te brengen. Een goed voorbeeld: een onjuist antwoord krijgt een rode kleur én het bijschrift 'dit antwoord is incorrect'.
- **Opbouw** | Denk aan de opbouw: beperk een onderdeel tot een pagina.

- **Ruimte** | Voorzie genoeg ruimte tussen verschillende onderdelen op een pagina.
- **Multimedia** | Varieer met multimediamateriaal: combineer tekst, geluid en beeld.
- **Niet automatisch afspelen** | Laat animaties, audio en video niet automatisch starten.
- **Structuur en naamgeving** | Hanteer een duidelijke structuur met transparante naamgeving.
- **Korte zinnen** | Werk met korte zinnen en opsommingen.
- **Printvriendelijk** | Voorzie een printvriendelijke versie indien nodig.
- **Accentueer tekst** | Benadruk tekst door deze in het vet te zetten in plaats van deze te onderlijnen, etc.

In de praktijk

“Bij ons zijn de leerpaden belangrijk in functie van het werkplekleren. Elke student wordt gekoppeld aan een mentor en de leerpaden zijn voor mentoren ook toegankelijk. Zo zijn ze samen aan het leren. Zo kun je het duaal partnerschap versterken.”

“Het grote voordeel van leerpaden is ook dat ik nu zie wat collega’s maken. Ik kan niet bij elke les aanwezig zijn. Met het hele Canvas verhaal kan ik heel makkelijk en eenvoudig mee zijn met het verhaal.”

“We geven ook vaak hetzelfde vak op verschillende campussen. Dan is een leerpad wel een oplossing: op elke campus kun je het volgen. Het is tijd- en plaatsonafhankelijk.”

Referenties

¹ Universiteit Gent. (2018). Leerpaden [website]. Geraadpleegd op 4 december 2018 via <https://icto.ugent.be/nl/manual/Minerva/Leerpaden/studenten>

² Buffel, A., & D'haenens, B. (2010). SoE à la carte: ontwikkelen van interactief lesmateriaal. Geraadpleegd op 4 december 2018 via <https://associatie.kuleuven.be/schoolofeducation/nieuwsagenda/afgelopenevenementen/InteractiefLesmateriaal.pdf>

³ Steunpunt Inclusief Hoger Onderwijs (2017). Universeel ontwerp [onuitgegeven intern document]. Gent: Steunpunt Inclusief Hoger Onderwijs

⁴ D'Haese, I., & Valcke, M. (Eds.). (2005). Digitaal leren. ICT-toepassingen in het hoger onderwijs. Tielt: Uitgeverij Lannoo.